

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра Загальноправових та політичних наук
(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Світовий політичний процес

спеціальність 052 Політологія
(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) _____
(назва спеціалізації)

інститут, факультет Інститут управління та права, Юридичний факультет
(назва інституту, факультету)

мова навчання українська

Запоріжжя – 2019 рік

програма Світовий політичний процес
(назва навчальної дисципліни)
за напрямом підготовки 052 «Політологія». „____” серпня, 2019 року- 9 с.

Розробник: Попович Я.М., канд.філос.н., старший викладач кафедри загальноправових та політичних наук

програма затверджена на засіданні кафедри загальноправових та політичних наук

Протокол від. “____” серпня 2019 року № 1.

Завідувач кафедри загальноправових та політичних наук

(підпис) (Арабаджієв Д.Ю.)
(прізвище та ініціали)

©_____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 052 «Політологія»		
Модулів – 1	Спеціальність:	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		8-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 7 семестр - 18 год. самостійної роботи студента – 7 семестр – 6 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	10 год.	4 год.
		Практичні	
		20 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		0 год.	
		Вид контролю:	
		Залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є сформувати у студентів-політологів знання про теоретико- методологічні та практичні інструменти геополітичного аналізу сучасного світового процесу; ознайомлення з методологічними засадами аналізу та прогнозування динаміки розвитку глобальних процесів, основними особливостями і наслідками глобалізації та можливими шляхами та альтернативами вирішення глобальних проблем.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є вивчення наукового інструментарію сучасної геополітичної науки та ролі геополітичної площини у сучасній світовій політиці.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знання:

сучасного стану та тенденцій розвитку наукових знань в сфері глобалістики та її соціальних наслідків, особливостей основних шкіл та наукових течій в цій сфері теоретичних знань; інтегральних комплексних теорій і концепцій, пов'язаних з процесами глобалізації і фундаментальними змінами в структурі і характері соціально-політичних та міжнародних відносин на початку XXI століття; методологічних принципів забезпечення інформаційної повноти та ефективності діяльності спрямованої на практичне вирішення глобальних проблем людства; методологічних засад аналізу та прогнозування динаміки соціально-політичних систем, принципів та методів інформаційноаналітичної роботи в процесі прийняття і формування соціальної політики в зазначеній сфері

Навчальна дисципліна забезпечує вміння:

вільної орієнтації в сучасних школах та соціологічних концепціях в сфері глобалістики; осмислення та критичного аналізу позитивних на негативних проявів глобалізації та їх соціальних наслідків; • самостійної організації роботи в сфері методологічного забезпечення

процедур підготовки та прийняття програм практичного вирішення проблем глобалізації; методичних засад підготовки, написання і аргументації інформаційно-аналітичних довідок, програм і сценаріїв в зазначеній сфері.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Геополітичне підґрунтя світового політичного процесу

Тема 1. Світова політика як наукова дисципліна. Світ як політична система

Поняття «світова політика» з'явилося в політичній літературі порівняно недавно на тлі великих змін в міжнародних відносинах другої половини XX – початку XXI ст. У західних країнах дослідження світополітичні розпорошені по різних областях знання. Різні традиційні школи міжнародно-політичного аналізу по-різному трактують цю категорію, використовуючи різні терміни - «постміжнародна політика», «глобальна політика» та ін. В науковому співтоваристві США взагалі відсутня проблема розмежування світової політики і міжнародних відносин. Там дослідження того і іншого напрямків співіснують нероздільно..

Головною особливістю сучасного світового політичного процесу є одночасний розвиток двох протилежних тенденцій - до об'єднання і до розмежування. Перша тенденція проявляється у формуванні світових продуктивних сил, розвитку НТР, інтернаціоналізації господарської діяльності в масштабах регіонів і цілого світу, в інтеграції різних факторів виробничого і невиробничого призначення, у прогресі сфери управління макроекономічними та виробничо-технологічними інноваціями..

Тема 2. Системи міжнародних відносин.

Міжнародні відносини - це особливий вид суспільних відносин, що виходять за рамки внутрішньосуспільних відносин і територіальних утворень. Незважаючи на те, що міжнародні відносини існують з давніх часів, сам термін з'явився порівняно недавно - його ввів англійський філософ Дж. Бентам, який визначив під ними насамперед стихійно виниклі відносини великих національних держав, стрижнем яких є політичні відносини.

Тема 3 Світові політичні ідеології

Формою вираження теоретичних політичних знань виступає політична ідеологія. Це система ідей будь-якої соціальної організації, в якій обґрунтовується напрямок розвитку суспільства і формується програма соціальних перетворень. Політична ідеологія виступає фактором політичного розвитку суспільства. пануюча в суспільстві ідеологія закріплюється в конституції країни і стає, таким чином, державною ідеологією. відповідно до неї держава покликана здійснювати соціальні перетворення. якщо конституційні встановлення підтримуються громадянами, то державна ідеологія набуває статусу національної ідеї. зрозуміло, об'єднати всіх громадян країни може лише не дуже великий перелік інтересів і цінностей.

Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини в умовах глобалізації

Тема 4. Теорії міжнародних відносин. Держава в світовій політиці

Школа політичного реалізму (Г. Моргентау, Дж. Кеннан, Е. Карр та ін.) Для теорії політичного реалізму центральними є «поняття інтересу, визначеного в термінах влади», і пов'язані з ним поняття балансу сил, геополітичної стратегії і т.п. У неореалізмі ці акценти дещо зміщені. Відстоюючи структурний розуміння сили, неореалізм не зводиться баланс сил до військового компоненту, а включає економічну, інформаційнокомунікативну, наукову, фінансову і виробничу складові. Суть реалістичного підходу полягає в характерному для нього розумінні світової політики як безкомпромісної боротьби держав за владу і вплив.

Держава - основний інститут влади в політичній системі конкретного суспільства, сукупність установ і організацій, що володіють верховною владою на певній території. Попередниками держави були різні форми соціальної саморегуляції і самоорганізації людей - традиції, норми, звичаї, родо- і племінні освіти, характерні для первіснообщинного ладу. У різних теоріях дається різне пояснення причин виникнення держави: в теологічній - воля Бога; в договірній - сила розуму, прагнення до організації суспільного життя; в матеріалістичній - соціально-економічні фактори; в теорії завоювання - воєннополітичні фактори і т.д..

Тема 5. Тенденції та загрози побудови нового світового порядку. Україна в світовому політичному процесі

Чинники детермінації сучасного світового порядку Поява нових центрів сили на тлі гегемонії

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Світова політика як наукова дисципліна	2
2	Тема 2. Світ як політична система	2
3	Тема 3. Системи міжнародних відносин	2
4	Тема 4. Світові політичні ідеології	2
5	Тема 5. Теорії міжнародних відносин	2
6	Тема 6. Держава в світовій політиці	2
7	Тема 7. Глобалізація та її вплив на світову політику	2
8	Тема 8. Конфлікт	2
9	Тема 9. Тенденції та загрози сучасного світового порядку	2
10	Тема 10. Україна в світовому політичному процесі	2
	Разом	20

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1	Тема 1. Світова політика як наукова дисципліна	2	Есе
2	Тема 2. Світ як політична система	2	Есе
3	Тема 3. Системи міжнародних відносин	2	Есе
4	Тема 4. Світові політичні ідеології	2	Есе
5	Тема 5. Теорії міжнародних відносин	2	Есе
6	Тема 6. Держава в світовій політиці	2	Співбесіда
7	Тема 7. Глобалізація та її вплив на світову політику	2	Співбесіда
8	Тема 8. Конфлікт	2	Співбесіда
9	Тема 9. Тенденції та загрози сучасного світового порядку	2	Есе
10	Тема 10. Україна в світовому політичному процесі	2	Есе
	Разом	20	

7. Індивідуальні завдання

8. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, робота з літературою, підготовка та презентація аналітичної доповіді за обраною темою

9. Методи контролю

Виступи, участь в дискусіях на семінарських заняттях
Контрольна робота. Підсумковий контроль – залік

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточний контроль та самостійна робота									Сума
Розділ 1					Розділ 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100
10	10	10	10	10	15	15	10	10	

T1, T2 ... T9 – теми розділів.

Приклад для екзамену

Поточний контроль та самостійна робота										Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1					Розділ 2					60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T8	T9	T10	T11	T12			
30					30							

T1, T2 ... T12 – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

11. Рекомендоване методичне забезпечення Базова література

1. Алексєєнко І. В. Міжнародні організації в системі міжнародних відносин / І. В. Алексєєнко // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 577–587.
2. Богданович В. Ю. и др. Конфликты и войны после распада СССР. Монография. – К., 2007. – 420 с.
3. Василевський О. Л., Гончар М. Н. Структура геополітичних інтересів України. – К., 1995.
4. Гаджиев К. С. Введение в геополитику. – М., 2000.
5. Геополітичне майбутнє України. / Міжнародна науково-практична конференція. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 1998.
6. Глобалізація і сучасний міжнародний процес / за заг. проф..Б. Гуменюка та проф..С. Шергіна. – К.: Університет «Україна», 2009. – 508 с.
7. Дергачов В. А. Геополитика. – К., 2000.
8. Дослідження світової політики: політичне есе. – К., 1996.
9. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. – Львів, 1995.
10. Кирилюк Ф. М. та ін. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
11. Коппель О. Н., Пархомчук О. С. Міжнародні відносини ХХ століття. – К., 1999.
12. Косолапов Н. Теория международных отношений // Мировая экономика и международные отношения. – М, 1998. – № 4, 2000. – № 1.
13. Кревельд М. ван. Трансформация войны / Мартин ван Кревельд. — М. : Альпина Бизнес букс, 2005. — 344 с.
14. Манжола В. А. Міжнародні відносини та світова політика / Підручник. - КНУ імені Т. Г. Шевченка. 2014. - 662 с.
15. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті рр.). – К., 1999.
16. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 рр.). – К., 2001.
17. Міжнародні відносини та світова політика. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2010.– 863 с
18. Міжнародні системи і глобальний розвиток. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2008.– 606 с.
19. Мухаев Р. Т. Политология: учебник. – М.: Проспект, 2009. – 640 с.
20. Політологія : підручник / за ред. М. П. Требіна. – Х.: Право, 2013. – 416 с.
21. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В. Торкунова. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000.
22. Ткаченко В.М. Україна на межі цивілізацій. – К., 1995.
23. Тригуб П. М. . Міжнародні відносини і світова політика [Текст] : навч.- метод. посіб. / П. М. Тригуб ; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, Каф. міжнар. відносин і зовніш. політики. - Миколаїв : СПД Румянцева, 2012. - 197 с
24. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2008.– 512 с.

25. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин: підручник / В.А.Манжола, В.Ю.Константинов, С.В.Андрущенко та ін.; кер.авт.кол. В.А.Манжола; за ред. Л.В.Губерського. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 512 с.

26.Цыганков П. А. Международные отношения. – М., 1997.

27.Чекаленко Л. Зовнішня політика України : підручник / Л. Чекаленко. – К.: Кондор, 2011. – 290 с.

Допоміжна література

1. Braudel F. A History of civilizations. – The Penguin Press, 1994.
2. Falk R. Exploration at the Edge of Time. The Prospects for World Order. – Philadelphia, 1992.
3. Horowitz J. War and Peace in Contemporary Social and Philosophical Theory. – N.Y., 1973.
4. Huntington S. Political Order in Changing Societies. – L., 1968
5. Huntington S. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. – N.Y., 1996
6. Nye J. Bound to Lead: The Changing Nature of American Power. – N.Y., 1990.
7. The World System five hundred years or five thousand / Ed. By Andre Yonder Frank and Barry K. Gill. – Routledge, 1993.
8. Toffler A. Third Wave. – N.Y., 1980.
9. Антошкина Л.И. Глобальные и региональные проблемы развития (Украина и мир) [Текст] : монографія / Л. И. Антошкина, В. А. Висящев, В. К. Антошкин. - Донецк ; Бердянск : Світ книги, 2013. - 752 с.
- 10.Арон Р. Мир і війна між націями. – К., Юніверс, 2000.
- 11.Бжезинский Збигнев. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы. – М.: Междунар. отношения, 1999.
- 12.Геополітичне майбутнє України. / Міжнародна науково-практична конференція. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 1998.
- 13.Дослідження світової політики [Текст] : зб. наук. пр. / Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин Нац. акад. наук України. - К. : Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин, 1996 Вип. 43 / [редкол. : Л. О. Лещенко (відп. ред.) та ін.]. - 2008. - 170 с.
- 14.Дослідження світової політики [Текст] : зб. наук. пр. / Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин Нац. акад. наук України. - К. : Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин, 1996 - Вип. 28 / [голов. ред. : Є. Є. Камінський]. - 2004. - 227 с.
- 15.Дослідження світової політики [Текст] : зб. наук. пр. / Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України . - К. : Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин, 1996 - . Вип. 29 / [Редкол.: Є.Є Камінський (відп. ред.) та ін.]. - 2004. - 253 с.
- 16.Дослідження світової політики [Текст] : зб. наук. пр. / Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин Нац. акад. наук України. - Київ : Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин, 1996 -Вип. № 3 (56) 2011 / [голов. ред. : Пахомов Ю. М.]. - 2011. - 277 с.
- 17.Дослідження світової політики [Текст] : зб. наук. пр. / Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин Нац. акад. наук України. - К. : Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин, 1996. Вип. 2 (51) 2010 / [голов. ред. : Камінський Є. Є.]. - 2010. - 253 с.
18. Кальвокоресси, Питер Мировая политика 1945-2000 [Текст] : в 2 кн.: [Пер. с англ.] / Питер Кальвокоресси. - Москва : Международные отношения, 2003.
- 19.Матвеева О. В. Віртуальні спільноти як неурядові актори світової політики [Текст] : автореферат дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / О. В. Матвеева ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ : [б. и.], 2015. - 20 с.
- 20.Недбай, Вячеслав Вікторович Світова політика сучасності [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ, що навчаються за спец. "Міжнарод. відносини" / В. В. Недбай ; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили. - Миколаїв : Швець, 2015.
- 21.Римский клуб. История создания, избранные доклады и выступления, официальные материалы / Под ред. Д.И. Гвишиани, – М., 1997.
- 22.Уоллерстайн И. Общественное развитие или развитие мировой системы? // Вопросы социологии. – 1992. – № 1.
- 23.Уткин А.И. Американская футурология международных отношений в XX веке. – М., 1990.
- 24.Уткин А.И. Россия и Запад: история цивилизаций. – М.: Гардарики, 2000.
- 25.Федосеев А.А. Современная американская буржуазная политология: истоки, традиции, новации. – Л., 1989.
- 26.Фукуяма Ф. Конец истории? // Философия истории. Антология. – М., 1995.
- 27.Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. – М., 1988.
- 28.Цыганков П.А. Международные отношения. – М.: Новая школа, 1996.
- 29.Шпенглер О. Закат Европы. Очерки мифологии мировой истории. – М., 1993.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Дробот Г. А. Світова політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/29607/politologiya/svitova_politika - Назва з екрану.
2. Суб'єкти світової політики [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.com/1829102155288/politologiya/subyekti_svitovoyi_politiki_s_vitoviy_politichniy_protse - Назва з екрану.
3. Міжнародна політика і міжнародні політичні відносини [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://lib.mdpu.org.ua/ebook/politologiya/eBook/modul_2/tema18.htm - Назва з екрану.
4. "Світова політика тріщить по швах": як ЗМІ відреагували на вихід Росії з Римського статуту [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.unian.ua/world/1629841-svitova-politika-trisshit-po-shvah-yak-zmividreaguvali-na-vihid-rosiji-z-rimskogo-statutu.html> - Назва з екрану.
5. Про поняття «гібридна війна» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/4615/> - Назва з екрану.